

ÚVODNÍ SLOVO

František Patočka

Ústav pro lékařskou mikrobiologii a imunologii fakulty všeobecného lékařství
University Karlovy v Praze,
přednosta prof. dr. František Patočka

Program dnešního dopoledne podle oficiálně uvedeného názvu měl být vyplněn tematikou infekcionistaů, kteří se tímto poprvé hlásí o slovo v rámci fakultních konferencí.

Exteritoriální situace infekční kliniky naší lékařské fakulty je nesporně příčinou, že si mnozí ne dost jasně uvědomují její intenzivní práci uvnitř fakulty samotné.

Vítáme tedy prvou prezentaci výsledků jejich práce, která se snaží být bezprostředně zaměřená k užité lékařské praxi, jak bylo postulováno pro celou tuto konferenci.

Je jenom přirozené, že tematika infekcionistaů se i zde prolíná a doplňuje tematikou mikrobiologickou. Vztahy obou disciplín jsou tak přímé a bezprostřední, že jedna disciplína bez druhé by ztratila svou náplň i smysl.

Jak z přednášek uslyšíte, prolínání obou těchto odvětví medicíny jde tak daleko — a osobně to považuji za správné — že budete svědky původní a z obecné bakteriologie vycházející práce přednášené infekcionistaem a jiné s výslovně novým terapeutickým zaměřením, na němž podstatně spolupracoval mikrobiolog.

Jsou tedy vztahy infekcionistiky a mikrobiologie odedávna jasné a nesporné. Méně se však ví nebo uvažuje o tom, jak rozsáhlá je úloha mikrobiologie v nejširším slova smyslu v přírodovědě vůbec a v medicíně zvláště a jak ve stručném obecném nárysu vypadá její zaměření.

Především nejklasičtější mikrobiologická disciplína — bakteriologie: Baktérie obklopují nebo i prolínají vše živé. Přesná standardní diagnostika patogenních druhů a zavádění standardních metod vyšetřovacích jest a bude samozřejmostí. Podle všeho se však blíží doba, kdy klasická diagnostika bude patřit minulosti, neboť již dnes se činí pokusy o jejich druhové odlišení, taxonomii i diagnostiku spektrofotometrickou cestou v infračerveném světle. Tím splyne bakteriologie ještě úžeji s biochemií, kterou již z veliké části vlastně je ve své nauce o bakteriál-

ním metabolismu, jenž studován na tak jednoduchém substrátu se stává stále více modelem pro pochopení analogických reakcí u vyšších forem života.

Jinou formou užité biochemie je produkce antibiotik, některých vitamínů a mikrobiologické zkoušky stopových kvant růstových faktorů všech druhů.

Mnohdy se tvrdí, že zavedením aktivně imunizačních procedur a hlavně antibiotik bakteriologie patogenních mikroorganismů ztratila část svého smyslu. Bohužel, zejména poslední vítězství má největší šanci produkovat nové patogenní mikroorganismy, s nimiž bude nutno tvrdě bojovat dále, nepřihlížeje ani k tomu, že i příroda sama bude plynule vytvářet nové lidské patogeny z bakterií nižších druhů tvorstva jejich adaptací na člověka.

Virologie, dnes nejrozlehlejší a nejzajímavější součást mikrobiologie, nejenom doznala netušených výsledků v prevenci některých nejzávažnějších infekčních chorob, nýbrž obohatila a ještě více obohatí nesporně naše poznatky o samých základech života, o jeho počátcích a o proteinosyntéze uvnitř buňky. Ukázala dále, jak všichni tvorové — i člověk — jsou prostoupeni řadou virů, téměř epifytických, s nimiž buněčné systémy vyššího tvorstva žijí snad v celoživotním, snad jen v dočasném komezalizmu a podle mnohých se dokonce dotýká, byť i v obměněné formě, podstaty geneze tumorů.

Nepochybujeme o tom, že i virologie najde svoje chemoterapeutika, případně antibiotika, jak již teoreticky v základech naznačila, a tato pak účinně zasáhnou i ty nejtěžší z lidských chorob.

Imunologie, třetí ze základních součástí mikrobiologické disciplíny, nás učí znát čím dále tím podrobněji obecně biologické zákonitosti živé hmoty reagující na vše, co má charakter cizorodého antigenu. Již dnes daleko přerostla rámeček svého původního, tj. mikrobiologického poslání, v němž díky jednoduchosti reakcí byla nejjasněji formulována, a prolíná do mnohých odvětví medicíny, jako do hematologie, transplantace tkání, onkologie. Toto je jen stručný nárys aspektů naší přítomnosti a blízké budoucnosti.

Zde prezentovaná tematika je jen zlomkovou ukázkou této ohromné problematiky. Prosíme, aby její výsledky byly přijaty shovívavě, neboť věříme, že právě přítomná doba dává nám a našim spolupracovníkům všechny možnosti ji rozšířit a naplnit až k těm cílům, na něž jsem ukázal ve svých několika úvodních větách.